

REVIJA UJMA IN ŠTUDIJ OBRAMBOSLOVJA

Marjan Malešič*

UDK 05:378

Desetletnico praznuje revija Ujma, ki s poglobljenimi članki prispeva k znanju, ki si ga med študijem pridobijo dodiplomski in podiplomski študenti obramboslovja. Revija prispeva tudi k rasti obramboslovja kot vede. Ugaja z interdisciplinarnim pristopom k vprašanju zaščite in reševanja in poglobljenostjo člankov. Odzivnost revije v strokovnih krogih kaže, da izrazito oblikuje strokovno okolje in vpliva na tisti del varnostne politike, ki zadeva zaščito in reševanje. Kakovost, preprostost in branost revije bi se verjetno še zvečale, če bi se ta odprla avtorjem iz mednarodnega okolja, in če bi izšlo več števil na leto.

Pred letom sta Katedra za obramboslovje in Obramboslovni raziskovalni center praznovala dvajsetletnico oziroma desetletnico obstoja in delovanja. Letos obhajamo desetletnico izhajanja revije Ujma, ki se je na začetku glede na poznejši razvoj skromno in zadržano predstavila kot revija "za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami". Vse tri za slovenske razmere dokaj častitljive obletnice so med seboj prepletene na vsaj dveh ravneh. Prvič, revija Ujma z vsebinsko ustreznostjo in kakovostjo člankov sooblikuje strokovni profil diplomiranih obramboslovcev in ponuja teoretično podlago za empirično poseganje v okolje zaščite in reševanja kot podсистema nacionalne varnosti Republike Slovenije. In drugič, raziskovalci, diplomirani obramboslovci, njihovi predavatelji in asistenti s svojimi teoretičnimi prispevki in empiričnimi predstavitvami sooblikujemo revijo Ujma. Brez namišljene samovšečnosti ali pretirane jubilejne vlnudnosti lahko revijo Ujma razglasimo za nepogrešljivo pri razvoju vsebin posameznih predmetov v programu študija obramboslovja in v določeni meri tudi pri krepitvi obramboslovja kot znanstvene vede.

Teme, ki jih je revija obravnavala v desetih letih, so pester, njihov izbor pa uravnotežen. V veliki meri sta vsebino revije določali pogostnost in intenzivnost nesreč v Sloveniji in njeni bližnji in daljnji okolici. Tako lahko iz pregleda vsebine revije kar dobro prepoznamo prizadetost Slovenije in sveta zaradi uničevalnega delovanja naravnih sil in zaradi nesreč, ki imajo tehnični ali antropogeni vzrok. V Sloveniji so prevladovala poplave, suša, pozeba in druge vremenske ujme, nato požari, manjši potresi, plazovi, podori, usadi, pa tudi človeške, živalske in rastlinske nalezljive bolezni, industrijske nesreče in nesreče z nevarnimi snovmi. Med nesrečami po svetu je bila pozornost namenjena jedrskim nesrečam (največ černobilski), večjim potresom, požarom in letalskim nesrečam. Veliko pozornosti je bilo namenjeno ogroženosti po naravnih in drugih nesrečah, varstvu pred njimi ter opazovanju, obveščanju in alarmiranju ob njih. Revija je poročala tudi o domačih in tujih izkušnjah pri organiziranju sil za zaščito, reševanje in pomoč ob nesrečah, ukrepih, ki jih je treba izvajati ob nesreči, odpravljanju posledic nesreč, ocenjevanju škode in solidarnosti, izobraževanju in usposabljanju na področju zaščite in reševanja ter socialnih in psiholoških vidikih nesreč. Ne gre prezreti tudi drugih prispevkov, ki so bodisi razvijali strokovno terminologijo in poročali z domačih in mednarodnih strokovnih srečanj bodisi predstavili domače in tuje publicistične dosežke s področja zaščite in reševanja.

Pri vsebinski zasnovi revije Ujma ugajajo širina, poglobljenost in objektivnost. Pester je tudi izbor avtorjev člankov, in to tako glede njihovih strokovnih in znanstvenih nazivov in del, ki jih opravljajo, kot tudi glede strok, ki jih zastopajo. Strokovni pristopi k analizi pojavov in procesov, povezanih z nesrečami ter zaščito in reševanjem, so zelo raznoliki. To kaže na visoke teoretične in metodološke standarde revije ter na njeno interdisciplinarnost.

Visoki teoretični in metodološki standardi so razvidni tudi iz uporabe strokovnega in znanstvenega kategorialnega aparata oziroma njegovega razvijanja s pomočjo objavljanja v reviji in iz uporabe znanstvenega instrumentarija (navajanje, opombe, organigrami, grafične ponazoritve ipd.).

Z interdisciplinarnostjo, tako na ravni posameznih člankov kot revije v celoti, se vzpostavlja svojevrstno komuniciranje med različnimi vedami in strokami ter njihovimi nosilci, kar je kakovostni napredek pri obravnavanju različnih pojavnih oblik in vidikov nesreč, ki ogrožajo sodobno družbo. Interdisciplinarnost pristopa k analizi, pojasnjevanju in tudi napovedovanju kaže na to, da je reviji na vsebinski ravni uspelo preseči "vrtičkarstvo" različnih znanstvenih ved in strok in jih povezati v smiselno celoto. Lahko bi celo govorili o enakopravni zastopanosti strok, ki jo revija dosega predvsem z enakovrednim obravnavanjem različnih vidikov naravnih in drugih nesreč kot enega od virov ogrožanja sodobnih družb. Tu je prav gotovo opaziti zavedanje uredništva revije o kompleksnosti pojavnih oblik sodobnih nesreč in raznovrstnosti njihovega vpliva na življenje posameznika in skupnosti.

Kljub temu, da revijo izdaja Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, ki je organ ministrstva za obrambo, reviji uspeva negovati strokovno in intelektualno avtonomnost, česar ni vedno niti v včasih pretirano opevanem "zahodnem svetu", kaj šele pri nas, kjer govorimo o začetkih razvoja demokratičnih ustanov in o pomanjkljivi politični in varnostni kulturi. Iz revije – ki se s svojim desetletnim izhajanjem časovno enakomerno umešča v dva popolnoma različna družbena, politična, ekonomska in varnostna sistema – je bila izrinjena vsakršna ideološkost, ki bi lahko bila vzvod promoviranja političnih elit in njihovih interesov.

Za Ujmo lahko zatrdimo, da se je kot strokovna revija v javnosti "prišla". Odgovornost v strokovnih krogih in vsaj delno tudi v laični javnosti je izredno dobra. Revija izrazito vpliva na strokovno okolje in ga sooblikuje, seveda pa

velja tudi obratno. Ukvarjanje z zaščito in reševanjem, pa naj gre za akademsko, upravno ali čisto operativno izvajalsko sfero, si je danes težko predstavljati brez teoretične in izkustvene opore, ki jo nudi revija Ujma. Branost revije je zato dobra, njeno tradicionalno občinstvo pa je predvsem t. i. varnostna skupnost, to so ljudje, ki ustvarjajo kritično maso vedenj o varnostni problematiki v naši deželi in širše. Revija Ujma prav gotovo pomembno oblikuje varnostno skupnost v Sloveniji. Zaznati pa je tudi vpliv revije na tisti del varnostne politike, ki zadeva zaščito ljudi, materialnih in kulturnih vrednot in življenjskega okolja pred različnimi nesrečami.

Zbir vsega navedenega prinaša reviji v slovenskem merilu in tudi širše ugled, ki ga je treba obravnavati kot "dobropis", ki bo ohranjal revijo na doseženi kakovostni ravni in omogočal dotok vedno svežih avtorskih in uredniških zamisli.

Domnevamo, da bi se kakovost, pestrost in odzivnost revije Ujma v domači in mednarodni strokovni javnosti še zvečale, če bi omenjeni odprtosti za različne stroke dodala še odprtost za avtorje iz drugih zemljepisnih okolij. Takšna mednarodna razsežnost revije bi se prav gotovo ujemala s siceršnjimi prizadevanji Slovenije za mednarodno varnostno sodelovanje. Povečala bi se tudi citiranost avtorjev revije v tuji znanstveni in strokovni periodiki.

Ob sorazmerno visokem jubileju ponujamo uredništvu na premislek tudi predlog o izdajanju več števil revije na leto – revija namreč izhaja enkrat na leto in prerašča v svojevrsten zbornik – sicer pa se da navidezno preobsežnost in prenatrpanost revije preseči z njenim obravnavanjem kot daljši čas aktualno berilo, po katerem je treba večkrat seči, tudi mesece in celo leta po izidu številke. To pomeni, da se uredništvo ne zadovoljuje s površnostjo, ampak prisega na poglobljene prispevke, ki so premišljeno izbrani in tankočutno razvrščeni po vsebini in pomenu.

Za Katedro za obramboslovje je pomembno, da je revija še naprej študijsko gradivo za generacije naših dodiplomskih in podiplomskih študentov. Za njih je revija Ujma branje neprecenljive vrednosti. Želja raziskovalcev in predavateljev pa je, da bi revija pridobila status znanstvene revije z recenzijo, kar je zelo pomembno z vidika habilitacijskih postopkov na univerzi. Takšen status revije bi bil dodatna spodbuda za objavo prispevkov raziskovalcev in predavateljev v reviji Ujma.

Uredniškemu svetu in uredniškemu odboru revije Ujma ob desetletnici čestitamo in želimo nadaljnjih publicističnih uspehov.

* doc. dr., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Katedra za obramboslovje, Kardeljeva ploščad 5, Ljubljana